

Bakıda 26-cı Beynəlxalq “Xəzər Neft və Qaz” konfransı keçirilir

Mayın 30-da Bakıda 26-cı Beynəlxalq “Xəzər Neft və Qaz” konfransı işə başlayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransdakı çıxışında Energetika naziri Pərviz Şahbazov ümummilli lider Heydər Əliyevin neft strategiyasının başlanğıcı ilə eyni vaxta təsadüf edən “Xəzər Neft və Qaz” sergi-konfransının neft sənayemizin yeni mərhələdə inkişafına dünyanın diqqətini cəlb edən birinci tədbir kimi mühüm rol oynadığını bildirib.

Deyib ki, 26 il əvvəl Azərbaycan bu sergi-konfransla öz enerji potensialını dünyaya tanıtmışdır. Hazırda neftin 70 ABŞ dollar/barel ətrafında qərarlaşan qiyməti qənaətbəxşdir.

Nazir dünyəvi enerji bazasında cərəyan edən proseslərə toxunaraq ölkənin enerji sektorunun yeni çağırışlara uyğun inkişafından danışıb. Bildirib ki, 2014-cü ilin ikinci yarısından bugünkü qədər neft bazarında qeyri-sabitlik müşahidə olunur. “OPEC plus” formatında bazarda dəyişən vəziyyətə uyğun çevik tənzimləmə tədbirlərinə baxmayaraq, qeyri-sabitlik hələ də qalmaqdadır. Hazırda neftin 70 ABŞ dollar/barel ətrafında qərarlaşan qiyməti qənaətbəxşdir.

“Bununla belə, həm istehsalçılar, həm də istehlakçıların maraqlarına uyğun qiymət sabitliyinin və bu məqsədlə tələb-təklif balansının qorunub saxlanması ehtiyatlı düşüncəli addımlar atılmasını zəruri edir. Mövcud iqtisadi və siyasi amillərin təhlili də göstərir ki, hazırda tələb-təklif tarazlığı üçün başlıca meyər kommersiya meyərdir. Belə ki, iqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı ölkələrində neft ehtiyatları son 5 ilin orta göstəricilərindən çoxdur. Həmçinin təşkilatdan kənar ölkələr, o cümlədən ABŞ son illər şist nefti hesabına əldə etdiyi hasilat göstəriciləri ilə ənənəvi neft hasilatçıları geridə qoyub. Buna görə də “OPEC plus” çərçivəsində əldə edilmiş razılığın bu ilin aprelində 168 faiz yerinə yetirilməsi, üstəlik razılaşmadan kənar qalan bir sıra OPEC ölkələrində hasilatın

azalması, global neft bazasında ticarət məhdudiyyətlərinə və geosiyasi qeyri-sabitliyə baxmayaraq, neft tədarükündə çatışmazlıq və bundan irəli gələn yüksək qiymət dəyişikliyi müşahidə olunmur”, - deyərək qeyd edib.

P.Şahbazovun sözlərinə görə, razılaşma çərçivəsində hasilatda gündəlik təxminən 2 milyon barellik azalma, bazaradakı artıq təklifi tam kompensasiya edə bilməyib: “Buna görə də hazırda “OPEC plus” ölkələri qarşısında duran prioritet məsələ kommersiya neft ehtiyatlarını müvafiq səviyyəyə çatdırmaqdır. Bu, global tələbatla bağlı müşahidə olunan risklərdən sığortalanmaq üçün də əhəmiyyətlidir”.

Nazir, həmçinin deyib ki, ötən il neftin global istehlakında artım 1,4 faiz olsa da, bu il dünyada neftə gündəlik tələbatın 1,2 milyon barelə qədər azalacağı proqnozlaşdırılır: “Ötən il dünyada enerjiyə tələbatın son illərdə ən yüksək səviyyədə olmasına baxmayaraq, Avropada enerjiyə tələbat xüsusilə də bərpə olunan enerjiden istifadənin genişlənməsi və enerji səmərəliliyi nəticəsində azalıb. 2050-ci ilədək neft və qazın ümumi idxalındakı nisbəti 55 faizdən 20 faizə düşəcək. Hazırda ABŞ və Çin arasındakı ticarət mübahisələri də global iqtisadi inkişafa təsir edir və neftə tələbatı azaldan amil kimi nəzərdən

keçirilir. Bütün bunlar isə göstərir ki, bazarda qiymətlərin sabitliyi üçün hasilat vasitəsilə tənzimləmə əsas nailiyyətdir”.

O bildirib ki, ötən 23 ildə ölkə iqtisadiyyatına 263 milyard dollar investisiya yatırılıb. Bu vəsaitin 100,6 milyard dolları məhz neft sektoruna yönəldilib: “Bu yaxınlarda 6 milyard dollarlıq “Azəri-Mərkəzi-Şərqi” layihəsinin təsdiqlənməsi ilə indiyədək təxminən 485 milyon ton neft və 158 milyard kubmetr qaz hasil olunan və 36 milyard dollarlıq çox sərmayə qoyulan “Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlar blokunun işlənməsində ikinci mərhələyə başlanılıb”.

Energetika naziri, həmçinin XXI əsrdə qazın enerji resursu kimi ön plana çıxmasının mənbə və marşrutların şaxələndirilməsi və enerji təhlükəsizliyi kimi məsələlərin də əhəmiyyətini artırdığını deyib və bu kontekstdə “Cənub qaz dəhlizi”nin əhəmiyyətini vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, “Cənub qaz dəhlizi” ilə bağlı görülmüş işlər artıq öz nəticələrini verir: “TANAP-la indiyə kimi Türkiyəyə 1,8 milyard kubmetr Azərbaycan qazı nəql olunub. “Şahdəniz” yatağından qaz hasilatının cari ildə ötən ilə müqayisədə 6 milyard kubmetr, 2020-ci ildə isə 2018-ci ilə görə 8,5 milyard kubmetr artacağı, beləliklə də 2020-ci ildə ölkədə ümumi qaz istehlakının 40 milyard kubmetri ötcəyi gözlənilir”.

SOCAR-ın prezidenti Rövnaq Abdullayev artıq ənənəvi olaraq, 26-cı dəfə keçirilən konfransın Azərbaycanın regionlararası energetika layihələrinin həyata keçirilməsi istiqamətində apardığı birgə fəaliyyətlər üçün effektiv kommunikasiya platforması olduğunu deyib. Bildirib ki, aparıcı beynəlxalq şirkətlərlə olan işgüzar əlaqələr hər il daha yeni səviyyəyə qalxır: “Əminəm ki, builki konfrans da gələcək layihə və işlərin planlaşdırılması baxımından faydalı olacaq”.

R.Abdullayev qeyd edib ki, Azərbaycan xalqı ölkəmizin tarixində mühüm strateji rol oynamış “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanmasının 25-ci ildönümünü qeyd edəcək: “Dövlət müstəqilliyimizin ilk illərində, olduqca ağır geosiyasi şəraitdə Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin gərgin səyləri nəticəsində imzalanmış bu müqavilə Xəzər dənizi hövzəsində beynəlxalq əməkdaşlıq üçün əlverişli zəmin yaradıb, regionun enerji xəritəsini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişib. Müqavilə çərçivəsində Xəzər Azərbaycan sektorundakı dərinisulu yataqların işlənməsi üçün ölkəyə zəruri texnologiyalar, müasir istehsalat üsulları cəlb edilib, kəşfiyyat, hasilat, qazma, neft-qaz emalı və kimyası, informasiya texnologiyaları, insan resursları - bir sözlə, bütün sahələr üzrə innovativ metodlar tətbiq edilib.

“1994-cü ilin sentyabrında həmin kontraktın imzalanması bu gün müstəqil Azərbaycanın inkişafını böyük dərəcədə təmin edib. Bu kontraktın əldə edilən gəlirlər ölkəmizin bütün sahələrində özünü büruzə verir. Ölkə sənayesi müasir tələblər səviyyəsində modernizə edilib, yeni istehsalat sahələri və iş yerləri yaradılıb, qeyri-neft sektoru gücləndirilib. Zəngin tarixə malik neft-qaz sənayemizi öz inkişafının yeni, daha yüksək mərhələsinə qədəm qoyub. Nəticədə, bu gün həyata keçirdiyimiz regional və global birgə layihələrdə bütün istehsalat, inşaat və quraşdırma işləri ölkə daxilində, SOCAR və digər yerli müəssisələr tərəfindən icra olunur”, - deyərək SOCAR-ın prezidenti vurğulayıb.

“Azəri-Çıraq-Günəşli”nin dünya səviyyəli nəhəng yataqlar bloku olduğunu deyən R.Abdullayev bildirib: “25 il əvvəl onun ehtiyatları 500 milyon ton civarında təxmin edilirdi, bu gün həmin həcm çıxarıldıqdan sonra yataqda ən azı bir o qədər də karbohidrogen ehtiyatlarının qaldığı məlumdur. Layihənin bütün tərəfdaşları bu yatağın işlənməsində iştiraklarından məmnundur və onun böyük gələcəyi olduğuna inanırlar. Biz bu inamımızı hələ “Əsrin müqaviləsi” yekunlaşmadan, 2017-ci ilin sentyabrında “AÇG”nin 2049-cu ilin sonuna qədər birgə işlənməsinə dair yeni sazişin imzalanması ilə bir daha təs-

diq etmişik. Bu yeni investisiya sazişi xarici tərəfdaşlarımızın Azərbaycana göstərdikləri yüksək etimadın təzahürüdür. Həm investor, həm də kontraktor şirkətləri ilə əməkdaşlığımızı sağlam təməllər, qarşılıqlı faydalı maraqlar üzərində qurulub və əminəm ki, hələ uzun illər davamlı inkişaf edəcək”.

SOCAR-ın prezidenti qeyd edib ki, beynəlxalq aləmdə Avropanın ən böyük enerji və infrastruktur layihəsi kimi diqqət mərkəzində olan “Cənub qaz dəhlizi” çərçivəsində qazanan uğurlar bunun daha bir təzahürüdür: “Ötən il biz Azərbaycanın təşəbbüsü və liderliyi ilə iki qitədə və bir neçə ölkədə həyata keçirilən bu möhtəşəm məqaləyə 4 seqmentində 3-nü - “Şahdəniz-2”, Cənub Qafqaz Kəmərinin genişləndirilməsi və TANAP layihəsinin birinci hissəsini uğurla başa çatdırdıq. Artıq təbii qazın Xəzər dənizindən Avropaya nəql olunmasının bir addımına qədəm qoyuldu. İnənirəm ki, Azərbaycan perspektivli Avropa qaz bazarında artan tələbatla mövcud təchizat arasında yaxın illərdə yaranacaq boşluğun aradan qaldırılmasına öz töhfəsini verəcək və bütün hazırkı qaz təchizatçıları ilə bərabər bu bazarda özünə layiqli yer tutacaq”.

Onun sözlərinə görə, ilkin mərhələdə “Cənub qaz dəhlizi”nin resurs mənbəyini dünyanın ən böyük qaz-kondensat yataqlarından biri olan

“Şahdəniz” yatağından çıxarılaçaq qaz həcmi təşkil edəcək. Lakin dəhlizin layihələndirilməsi zamanı Xəzər Azərbaycan sektorunun qaz-kondensat ehtiyatları ilə zəngin olması, böyük imkanların mövcudluğu da nəzərə alınıb. Bu imkanları reallaşdırmaq məqsədilə yeni yataq və sahələrdə xarici tərəfdaşlarla birgə işləri məqsədyönlü şəkildə davam etdiririk.

SOCAR-ın prezidenti karbohidrogen ehtiyatları 350 milyard kubmetr qaz, 45 milyon ton kondensat həcmində qiymətləndirilən “Abşeron” yatağı üzrə görülən işlərdən, “Qarabağ” yatağının neft və qaz ehtiyatları ilə bağlı gözləntilərdən söhbət açıb. Deyib ki, “Abşeron” və “Qarabağ” yataqlarından ilk məhsulun 2021-2022-ci illərdə əldə olunması gözlənilir: “Ümid” yatağında ikinci özü-ün inşası, “Babək” strukturunun kəşfiyyat işlərinə başlanılması və müvafiq infrastrukturun tikintisi planlaşdırılmış layihə proqramı üzrə davam etdirilir. Növbəti mərhələdə “Əşrəfi”, “Dan ulduzu”, “Aypara”, “Şəfəq-Asiman” və Abşeron yarımadası ətrafında dayaz sulu sahələrdə də axtarış-qazma işlərinə başlanılması nəzərdə tutulur.

BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Couz isə deyib ki, BP 27 ildir Xəzər regionundadır: “Bu müddət ərzində biz maraqlı tərəflər və tərəfdaşlarımızla birgə əməkdaşlıq edərək həqiqətən də dünya səviyyəli hesab etdiyimiz bu layihələri uğurla reallaşdırmışıq. Bu il həmin layihələrdən biri olan AÇG layihəsinin 25 illiyidir. Ötən 25 il ərzində biz Azərbaycanın qazanan uğurlarının daha bir təzahürüdür: “Ötən il biz Azərbaycanın təşəbbüsü və liderliyi ilə iki qitədə və bir neçə ölkədə həyata keçirilən bu möhtəşəm məqaləyə 4 seqmentində 3-nü - “Şahdəniz-2”, Cənub Qafqaz Kəmərinin genişləndirilməsi və TANAP layihəsinin birinci hissəsini uğurla başa çatdırdıq. Artıq təbii qazın Xəzər dənizindən Avropaya nəql olunmasının bir addımına qədəm qoyuldu. İnənirəm ki, Azərbaycan perspektivli Avropa qaz bazarında artan tələbatla mövcud təchizat arasında yaxın illərdə yaranacaq boşluğun aradan qaldırılmasına öz töhfəsini verəcək və bütün hazırkı qaz təchizatçıları ilə bərabər bu bazarda özünə layiqli yer tutacaq”.

Onun sözlərinə görə, ilkin mərhələdə “Cənub qaz dəhlizi”nin resurs mənbəyini dünyanın ən böyük qaz-kondensat yataqlarından biri olan

növbəti il Avropaya ilk qazın nəql edilməsi üçün TAP boru kəmərinə işlər qrafikə uyğun şəkildə yekunlaşmağa doğru yaxınlaşır”.

“Cari ildə “Şəfəq-Asiman” üzrə birinci kəşfiyyat qazma işlərinin başlanacağını gözləyirik. “Şəfəq-Asiman” böyük qaz və kondensat perspektiv strukturudur. Hesab edirik ki, buradakı nəticələr uğurlu olarsa, o, miqyasına görə “Şahdəniz” yatağı qədər ola bilər. Bundan başqa, neftin əlverişli zonada yerləşdiyi Abşeron yarımadasının da yəqinləndirilməsi sahəsi mövcuddur. Bu ərazidə biz seysmik tədqiqat işlərini artıq başa çatdırmışıq və növbəti iki ildə seçilmiş 3 perspektiv sahədə üç kəşfiyyat quyusu qazmağı planlaşdırırıq. D230 bloku bizim üçün Xəzər dənizində digər bir kəşfiyyat sahəsidir. Bu blok AÇG yatağının şimalında yerləşən böyük və əlverişli sahəni təmin edir. Bu il həmin sahədə kəşfiyyat aparılmalı potensial strukturları müəyyənləşdirmək üçün seysmik tədqiqat aparmağı planlaşdırırıq və tədqiqatın nəticələri uğurlu olarsa, tez bir zamanda, yəni növbəti il artıq quyunun qazılması nəzərdə tutulur. İnənirəm ki, bu sahə AÇG yatağının işlənməsindən bu vaxtdək Azərbaycanda ən böyük neft işlənməsi ola bilər. “Şahdəniz” yatağının dərin perspektiv strukturlarını qiymətləndirmək üçün növbəti il bir sıra kəşfiyyat işləri planlaşdırırıq. Bu, mövcud işlənilən Şahdəniz yatağının altında yerləşən əlverişli qaz perspektiv strukturudur. Oradakı ehtiyatların potensialı trilyonlarla kubfut həcmindədir və 2020-ci ildə burada qazma işlərinə başlanılması planlaşdırılır. Beləliklə, bu, qaz üzrə daha çox variantlar yarada bilər, xüsusən də dünya səviyyəli “Cənub qaz dəhlizi” infrastrukturunun hazır olduğu bir dövrdə”, - deyərək Q.Couz qeyd edib.

Konfransın ilk günündə İranın Neft nazirinin beynəlxalq məsələlər üzrə müavini Əmirhüseyn Zamaninin, Qaz İxrac Edən Ölkələrin Forumunun (GECF) baş katibi Yuriy Sentyurin, “JOG-MEC”-in prezidenti Tomonobu Uçidanin, eləcə də “Nobel Upstream” şirkətinin icraçı direktoru Lari Beyts, SOCAR-ın vitse-prezidentlərinin çıxışları dinlənilib.

Neft-qaz sektorunun, eləcə də bu sektor ilə əlaqəli müxtəlif sahələrin rəhbərləri üçün də əsas platforma olan 2 günlük konfransda 30 ölkədən 600-dən çox nümayəndə iştirak edir.